

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.12>

УДК 330.322; 368

С. В. Черкасова,

*д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, економічної безпеки,
банківської справи та страхового бізнесу,*

Львівський торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1956-4992>

РОЗВИТОК НАКОПИЧУВАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ЧИННИК ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОГО РИНКУ

S. Cherkasova,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,
Economic Security, Banking and Insurance Business,*

Lviv Trade and Economic University

FUNDED PENSION DEVELOPMENT AS A DRIVER FOR ENHANCING THE INSURANCE MARKET'S FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY

*В статті розглянуті тенденції розвитку діяльності компаній зі
страхування життя в контексті функціонування вітчизняної системи*

недержавного пенсійного забезпечення та зміцнення безпеки страхового ринку. Проаналізовані найбільш важливі показники, що характеризують надання цими фінансовими установами послуг зі страхування життя і страхування пенсій в сучасних умовах. Констатовано, що лайфові страховики у 2020-2024 роках наростили свої активи, обсяги валових страхових премій та виплат. Однак негативною є тенденція до скорочення кількості застрахованих осіб за договорами страхування життя. Тому вплив сегменту страхування життя на зміцнення економічної безпеки страхового ринку залишається незначним. Виявлені дуже низькі значення таких індикаторів безпеки страхового ринку, як проникнення, щільність ринку за валовими преміями і виплатами, рівень страхових виплат та ін. Недостатньою є і роль компаній зі страхування життя у системі додаткового пенсійного забезпечення громадян країни. Досліджувані установи практично не укладають класичні договори зі страхування довічної пенсії, а більше практикують комбіновані угоди, в яких процеси накопичення коштів поєднуються з убезпеченням від ризиків інвалідності або смерті та управлінням капіталом. Зроблено висновок, що такий підхід є виправданим під час війни. Наголошено на необхідності більш активного розвитку в Україні діяльності компаній зі страхування життя. Констатовано, що ці інститути здатні акумулювати і нагромадити на розвиток національної економіки значні обсяги інвестиційного капіталу, тим самим забезпечивши зростання свого економічного потенціалу, фінансової надійності та платоспроможності та позитивний вплив на зміцнення економічної безпеки вітчизняного страхового ринку. Для досягнення цього завдання визначені такі шляхи, як удосконалення законодавчої бази діяльності компаній зі страхування життя у системі недержавного накопичувального пенсійного забезпечення, залучення цих установ до запуску другого рівня пенсійної системи, розширення складу страхового портфеля більш привабливими продуктами зі страхування пенсій, проведення заходів з популяризації цього виду страхування у суспільстві.

The article examines the trends in the development of life insurance companies in the context of the functioning of the domestic system of non-state pension provision and strengthening the security of the insurance market. The most important indicators characterizing the provision of life insurance and pension insurance services by these financial institutions in modern conditions are analyzed. It is found that life insurers in 2020-2024 increased their assets, volumes of gross insurance premiums and payments. However, there is a negative trend towards a reduction in the number of insured persons under life insurance contracts. Therefore, the impact of the life insurance segment on strengthening the economic security of the insurance market remains insignificant. Very low values of such indicators of insurance market security as penetration, market density by gross premiums and payments, the level of insurance payments, etc. are revealed. The role of life insurance companies in the system of additional pension provision for citizens of the country is also insufficient. The institutions under study practically do not conclude classic life insurance contracts, but rather practice combined agreements in which the processes of accumulation of funds are combined with protection against the risks of disability or death and capital management. The conclusion is made that such an approach is justified during the war. The need for more active development of life insurance companies in Ukraine is emphasized. It is stated that these institutions are able to accumulate and accumulate significant amounts of investment capital for the development of the national economy, thereby ensuring the growth of their economic potential, financial reliability and solvency and a positive impact on strengthening the economic security of the domestic insurance market. To achieve this goal, such ways as improving the legislative framework for the activities of life insurance companies in the system of non-state accumulative pension provision, involving these institutions in the launch of the second tier of the pension system, expanding the composition of the insurance portfolio with more attractive pension insurance products, and carrying out measures to popularize this type of insurance in society are identified.

Ключові слова: *недержавне пенсійне забезпечення, економічна безпека, страховий ринок, компанії зі страхування життя, пенсійне страхування, накопичувальні програми, довічні пенсії.*

Keywords: *non-state pension provision, economic security, insurance market, life insurance companies, pension insurance, savings programs, lifetime pensions.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Поява додаткових гальмуючих чинників у розвитку національного господарства в умовах повномасштабної військової агресії проти України посилила важливість питань забезпечення належної економічної безпеки страхового ринку. Адже економічна безпека цього ринку досягається спроможністю страхових компаній попри воєнні ризики та загальну нестабільність забезпечувати свою фінансову надійність та платоспроможність й у повній мірі виконувати прийняті перед клієнтами зобов'язання. Більш важким таке завдання є для компаній зі страхування життя, які в своїй діяльності повинні враховувати не лише короткострокові, а й довгострокові ризики. Компанії зі страхування життя, нагромаджуючи значні обсяги капіталу та резервів, виступають важливими постачальниками інвестиційного капіталу, необхідного для сталого розвитку національної економіки. Поряд з цим ці фінансові установи виконують важливі соціальні та фінансові функції щодо перейняття ризиків в житті громадян, нагромадження капіталу та забезпечення додаткових пенсійних виплат за договорами накопичувального пенсійного забезпечення. З огляду на це, розширення обсягів страхових послуг з додаткового пенсійного забезпечення громадян має прямий вплив на посилення економічної безпеки страхового ринку за рахунок нагромадження валових премій та страхових резервів, зростання показників проникнення та щільності цього виду страхування, збільшення обсягів інвестицій страховиків життя на розвиток економіки. З огляду на викладені аспекти, наукове дослідження впливу процесів накопичувального пенсійного забезпечення, що

реалізуються компаніями зі страхування життя, на посилення економічної безпеки страхового ринку є актуальним та своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення змісту та чинників впливу на досягнення економічної безпеки страхового ринку в наукових колах приділяється достатня увага. Так, дослідження різних аспектів прояву економічної безпеки страхового ринку здійснили такі науковці, як О. Деркач [1], О. Руда [2], Н. Ситник, М. Тишковець [3], М. Михайлюк [4], О. Кравцова [5], І. Федорович [6] та багато інших. Проте більшість наукових публікацій з цієї тематики спрямована на дослідження економічної безпеки цілісного страхового ринку і окремо не розглядає особливостей впливу на неї такого важливого сегменту, як страхування життя. Ще менш дослідженими є питання розвитку недержавного пенсійного страхування та його впливу на посилення фінансово-економічної безпеки страхового ринку. З огляду на це, важливо виявити сучасні тренди й проблеми у діяльності вітчизняних страховиків життя у цілому та в контексті реалізації ними послуг з накопичувального пенсійного забезпечення для виявлення впливу на забезпечення економічної безпеки страхового ринку та посилення фінансової захищеності громадян.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Відповідно до викладеного напряму наукового дослідження поставлено завдання: визначити сучасні тенденції розвитку діяльності компаній зі страхування життя в контексті нагромадження ними додаткових пенсійних заощаджень громадян та участі в системі недержавного пенсійного забезпечення й оцінити вплив цих процесів на економічну безпеку страхового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Вітчизняним законодавством визначені три категорії фінансових установ, які можуть надавати громадянам фінансові послуги з недержавного пенсійного забезпечення. В їх складі, зокрема:

- недержавні пенсійні фонди (далі – НПФ), для яких цей вид діяльності є основним;

- компанії зі страхування життя, які поряд з реалізацією різноманітних продуктів зі страхування життя, можуть пропонувати й продукти із нагромадження додаткових пенсій;

- банківські установи, за умови відкриття ними для громадян депозитних пенсійних рахунків.

Основні засади діяльності страховиків життя в системі накопичувального пенсійного забезпечення визначені Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057-IV від 9 липня 2003 р. [7]. За цим законом лайфові страхові компанії одержали можливість розробляти та пропонувати своїм клієнтам пенсійні страхові продукти з одноразовими або довічними ануїтетними пенсійними виплатами. Поряд з цим страховикам життя законодавством відведена й додаткова роль у системі додаткового накопичувального пенсійного забезпечення. Ці установи можуть укладати договори страхування довічної пенсії з учасниками НПФ та вкладниками банків, які нагромадили пенсійні кошти в цих установах.

Світовий досвід показує активну залученість страховиків життя до накопичувальних пенсійних програм завдяки широкому переліку пропонованих страхових продуктів, націлених на перейняття різних видів ризиків. Зазвичай, компанії зі страхування життя не лише надають захист від негативних подій у випадку втрати здоров'я, працездатності чи смерті, але й забезпечують довготривале накопичення коштів для додаткових пенсійних виплат. Завдяки регулярному внесенню страхових платежів та їх ефективному інвестуванню з отриманням інвестиційного доходу відбувається процес нагромадження капіталу застрахованої особи, який і стає основою для додаткових пенсійних виплат відповідно до обраної програми страхування.

Законом України «Про страхування» № 1909-IX від 18.11.2021 р. [8] чітко визначено права та обов'язки страхових компаній, які займаються страхуванням життя. Такі фінансові установи, пропонуючи накопичувальні програми, зобов'язані дотримуватись критеріїв своєї економічної безпеки,

тобто забезпечувати свою довгострокову фінансову надійність і платоспроможність, застосовувати ефективні інвестиційні стратегії, а також беззаперечно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами.

Страхові продукти з додаткового пенсійного забезпечення є привабливими для громадян з двох причин. По-перше, частина внесків застрахованих осіб нагромаджується як основа для майбутніх додаткових пенсійних виплат. А по-друге, поряд з пенсійним нагромадженням коштів страховики пропонують своїм клієнтам програми одночасного захисту життя і здоров'я. Тому сумарно накопичувальні пенсії, що пропонуються страховиками, забезпечують поєднання функцій страхування життя в разі втрати працездатності, смерті або хвороби та нагромадження капіталу, що дозволяє застрахованим отримувати додаткові стабільні пенсійні виплати. Зазначені аспекти є особливо актуальними в умовах України, коли результативність функціонування солідарної системи залишається дуже низькою, більшість отримувачів пенсійних виплат мають мізерні або невеликі пенсії, дефіцитність Пенсійного фонду зростає, а плани уряду щодо впровадження обов'язкового накопичувального рівня пенсійної системи щороку відкладаються.

Зрозуміло, що прискорений розвиток страхування життя має позитивний вплив на забезпечення економічного зростання в країні, економічну безпеку фінансового сектору, і страхового ринку, зокрема, а також на посилення добробуту, фінансової і соціальної захищеності громадян.

Вплив на економічну безпеку страхового ринку розвиток страхування життя забезпечує за рахунок таких процесів:

- зростання обсягів страхових внесків за договорами страхування життя і пенсій, що призводить до нагромадження активів страховиків, їх страхових резервів та зміцнення їх фінансової надійності та платоспроможності;

- нагромадження активів страховиків життя та накопичення їх інвестиційного потенціалу забезпечує зростання показника проникнення страхування у цілому по страховому ринку;

- збільшення кількості застрахованих осіб за договорами пенсійного страхування має прямий вплив на зростання щільності страхування у досліджуваному сегменті ринку.

Завдяки зазначеним процесам забезпечується посилення економічної безпеки страхового ринку у цілому, тобто його спроможності протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам, в складі яких окремо необхідно виділити такі негативні, як неплатоспроможність та ускладнення ведення господарської діяльності внаслідок воєнних ризиків, відтоку клієнтів, зростання інфляції та ін.

Інформація про сукупні показники діяльності вітчизняних компаній зі страхування життя в останні п'ять років наведена в табл. 1.

**Таблиця 1. Показники стану ринку страхування життя
в 2020-2024 рр.**

Показники	Роки					Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2023	2024	2024/ 2020	2024/ 2023
Кількість компаній, од.	20	19	12	12	10	- 50,0	- 16,7
Застраховані особи, млн. ос.	5,2	6,4	3,9	3,95	2,0	- 61,5	- 49,4
Активи, млрд грн	16,0	19,1	20,6	23,4	26,7	66,9	14,1
Частка в активах страхового, ринку, %	24,7	29,5	29,3	31,5	36,7	48,6	16,5
Страхові платежі, млн грн	5018,5	5882,0	4812,3	5164,0	5724,7	14,1	10,9
Страхові виплати, млн грн	608,5	786,9	831,5	1193,8	1458,6	139,7	22,2

Джерело: сформовано на основі [9; 11].

З проведених розрахунків видно, що розвиток ринку страхування життя в Україні в 2020-2024 рр. відбувався нерівномірно. Спостерігалось зменшення кількості страхових компаній та скорочення кількості застрахованих осіб, проте водночас відбулось зростання вартості активів цих

фінансових установ і збільшення обсягів залучення ними валових премій та здійснених виплат.

Негативний вплив на економічну безпеку страхового ринку мало скорочення кількості застрахованих осіб за договорами страхування життя, яке почалось з 2022 р. і було викликано наслідками воєнної агресії та значними обсягами міграції населення. В цей період значна кількість договорів життя була розірвана із-за посилення воєнних ризиків. Дотепер тренд зменшення кількості застрахованих осіб за договорами життя продовжується. В 2024 р. кількість таких осіб становила близько 2 млн осіб, або 6% населення країни [9; 10].

Активи компаній зі страхування життя за 2020-2024 рр. зросли на 66,9% і позитивно, що це зростання відбувалось більш швидкими темпами, ніж у цілому по страховому ринку. На кінець 2024 р. частка активів лайфових страховиків в сукупних активах страхового ринку склала 36,7%, тоді як у 2020 р. цей показник становив лише 24,7%.

Позитивний вплив на зміцнення економічної безпеки страхового ринку мало зростання страхових внесків, які за період дослідження зросли на 14,1%, а за 2024 р. – на 10,9%, що свідчить про поступове відновлення довіри громадян до цього ринку в умовах війни. Ще більш високими темпами в останні п'ять років зросли суми страхових виплат (139,7%), що свідчить про спроможність компаній виконувати зобов'язання за договорами страхування життя.

Проте мізерний вплив на зміцнення економічної безпеки страхового ринку має діяльність цього виду компаній із страхування пенсій. Незважаючи на наявність накопичувальних програм й ануїтетних виплат, страховики життя обмежено пропонують населенню класичні договори страхування довічної пенсії, що значно зменшує можливості розвитку в країні системи недержавного пенсійного забезпечення. Адже за такими договорами громадяни могли б доручити фінансовим установам не лише безпечне нагромадження коштів, а й їх ефективне використання на додаткові пенсійні

виплати протягом тривалого періоду часу, що є цікавим для значної частини населення України.

Найбільшими за обсягами в сучасних умовах є внески за комбінованими договорами страхування життя, за якими передбачено і накопичення коштів і страховий захист від ризиків втрати здоров'я, працездатності або смерті (табл. 2). Частка таких договорів продовжувала впевнено зростати. Проте за даними НБУ в періоді досліджуваного періоду не було залучено внесків за класичними договорами страхування довічної пенсії, як і не було здійснено виплат за ними.

Таблиця 2. Структура валових премій за договорами страхування життя в 2020-2024 рр., %

Види договорів	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
За договорами, за якими передбачено досягнення пенсійного віку	1,5	1,6	1,8	2,0	1,8
За іншими договорами накопичувального страхування	62,4	66,8	72,6	76,4	68,8
За договорами страхування життя лише на випадок смерті	5,4	5,5	2,2	2,5	1,6
За іншими договорами страхування життя	30,7	26,1	23,4	19,1	27,8
Разом:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: сформовано на основі [9].

Громадяни країни переважно обирають комбіновані договори страхування життя або договори, що мають інвестиційне спрямування. Така тенденція є цілком зрозумілою, адже дозволяє досягнути убезпечення від більшої кількості ризиків в умовах нестабільної соціально-політичної ситуації. Участь населення у програмах страхування життя сприяє нагромадженню капіталу, а отже і додаткових пенсійних накопичень у старості, а також має позитивний вплив на зміцнення економічної безпеки страхового ринку.

В сучасних умовах діяльність сегменту страхування життя має швидше позитивний вплив на зміцнення економічної безпеки страхового ринку, проте недостатній (табл. 3).

Таблиця 3. Показники впливу діяльності компаній зі страхування життя на економічну безпеку страхового ринку

Показники	Роки					Вплив на безпеку, +/-
	2020	2021	2022	2023	2024	
Проникнення страхування життя, %	0,12	0,11	0,09	0,08	0,07	-
Рівень страхових виплат, %	12,1	13,4	17,3	23,1	25,5	+
Частка активів страхування життя у активах страхового ринку, %	24,7	29,5	29,3	31,5	36,7	+
Частка премій зі страхування життя у преміях страхового ринку, %	11,1	11,8	12,1	11,0	10,8	-
Щільність ринку за страховими преміями на 1 людину, грн	120,7	142,9	116,9	155,5	204,5	+
Щільність ринку за страховими виплатами на 1 людину, грн	14,6	19,1	20,2	36,0	52,1	+
Частка премій за накопичувальними програмами страхування життя в загальному обсязі премій страховиків життя, %	94,6	94,5	97,8	97,5	98,4	+

Джерело: сформовано на основі [9; 10; 11].

За 2020-2024 рр. відбулись процеси зростання рівня страхових виплат за договорами страхування життя, щільності цього ринку за страховими преміями і за страховими виплатами в розрахунку на одну людину, хоча значення цих показників залишились мізерними, збільшилась і частка премій за накопичувальними програмами, що безперечно, має позитивний вплив на безпеку страхового ринку в цілому. Водночас негативна тенденція продемонстрована показником проникнення страхування життя, адже його значення зменшилось з 0,12 % у 2020 р. до 0,07% у 2024 р. Мізерне значення цього показника свідчить про те, що страхування життя, як постачальник капіталу, не в змозі повноцінно забезпечувати розвиток національної економіки та відстає за темпами нарощування своєї діяльності від темпів зростання ВВП. Негативною тенденцією є і зменшення частки страхових премій за договорами страхування життя у преміях страхового ринку, що

свідчить про нижчі темпи залучення клієнтів у порівнянні з ризиковими страховиками.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про те, що роль страхування життя залишається недостатньою як у розвитку програм з недержавного пенсійного забезпечення внаслідок їх недостатнього поширення у суспільстві, так і у формуванні належної економічної безпеки страхового ринку. На відміну від компаній з ризикового страхування, страховики життя мають більше можливостей в залученні довгострокового інвестиційного капіталу, що дозволяє їм сформувати потужний економічний потенціал, як запоруку належної фінансової надійності та платоспроможності. Втім, в умовах соціально-економічних негараздів, зумовлених військовою агресією, реалізація довгострокових програм страхування життя і пенсій стикається з більшою кількістю викликів і загроз і об'єктивно гальмується у суспільстві.

Державна політика щодо розвитку страхування життя як важливої складової страхового ринку в сучасних умовах повинна стати більш активною і передбачати додаткові стимули для розвитку діяльності лайфових страховиків. Мова йде про удосконалення законодавчої бази щодо участі страховиків життя у недержавному пенсійному забезпеченні і, зокрема, у функціонуванні другого обов'язкового рівня пенсійної системи, який планується до впровадження найближчим часом. Потребує удосконалення система державного регулювання і нагляду за цим сегментом страхового ринку, що базується на пруденційних принципах. Доцільним є і встановлення податкових пільг для роботодавців за умови їх участі у програмах страхування життя або пенсій своїх працівників. Важлива роль у посиленні своєї економічної безпеки належить і самим страховим компаніям, які повинні запропонувати потенційним клієнтам більш широкий портфель продуктів страхування життя та пенсій з розширеним складом страхових ризиків і з врахуванням світового досвіду такого накопичення капіталу. Неналежним залишається інформаційне та консалтингове забезпечення цього

виду страхової діяльності, популяризація пенсійного страхування у суспільстві тощо. Реалізація зазначених заходів щодо удосконалення діяльності компаній зі страхування життя дозволила б не лише підвищити безпеку страхового ринку, а й забезпечити економіку країни додатковим обсягом довгострокових інвестиційних ресурсів на потреби післявоєнного відновлення, а населення країни - заощадженнями на збереження достойного матеріального рівня життя і фінансового захисту у пенсійному віці.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

В сучасних складних соціально-економічних та політичних умовах роль компаній зі страхування життя у забезпеченні безпеки страхового ринку залишається недостатньою. Попри продемонстрований певний розвиток діяльності у роки війни, сукупний економічний потенціал цих установ є недостатнім у порівнянні з ринками розвинених країн, а показники, що характеризують рівень економічної безпеки, залишаються мізерними за своїм розміром. Однією із важливих причин такого стану є недостатня розвиненість програм страхування життя в Україні, і, зокрема, програм страхування пенсій, яке є особливо важливим для громадян в умовах низької ефективності солідарної пенсійної системи. Специфіка страхування пенсій в Україні полягає у відсутності його класичного продукту – страхування довічної пенсії. У більшості випадків компанії пропонують комплексні програми, які включають нагромадження капіталу, захист від ризиків настання інвалідності чи смерті, а також управління інвестиціями. Такий підхід в умовах підвищеної дії страхових ризиків вважаємо цілком виправданим.

Страхування життя, як постачальник довгострокових інвестиційних ресурсів для розвитку національної економіки, відіграє особливу роль у забезпеченні належної економічної безпеки страхового ринку. Його прискорений розвиток потребує додаткових заходів з боку держави, регулятора страхового ринку, надавачів страхових послуг та інфраструктурних учасників ринку. Важливим кроком для формування

належного рівня економічної безпеки страхового ринку буде мати повноцінне залучення компаній зі страхування життя до діяльності у функціонуванні другого обов'язкового накопичувального рівня пенсійної системи країни.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з дослідженням впливу рівня конкуренції в сегменті страхування життя на безпеку страхового ринку.

Література

1. Деркач О. М. Фактори впливу на стан фінансової безпеки страхового ринку. *Бізнес Інформ*. 2012. № 6. С. 187-190. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_6_52
2. Руда О. Л. Розвиток страхового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7634>
3. Ситник Н. С., Тишковець М. М. Фінансово-економічна безпека страхової компанії та її забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1262>
4. Ситник Н., Михайлюк М. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-33>
5. Ситник Н. С., Кравцова О. В. Оцінка фінансової безпеки страхового ринку в сучасних умовах. *Бізнес Інформ*. 2019. № 10. С. 219-225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_10_32
6. Федорович І. М. Основні тренди та напрями розвитку страхового ринку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 3. С. 45–49.
7. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>
8. Про страхування: Закон України № 1909-IX від 18.11.2021 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

9. Показники діяльності страхових компаній. Наглядова статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 07.01.2026 р.).
10. Статистична інформація Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 05.01.2026 р.).
11. Нагляд за ринком небанківських фінансових послуг. Національний банк України. URL: [https:// bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks](https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks) (дата звернення: 05.01.2026 р.).

References

1. Derkach, O. (2012), “Factors influencing the state of financial security of the insurance market”, *Biznes Inform*, vol. 6, pp. 187-190, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_6_52 (Accessed 07 January 2026).
2. Ruda, O. (2022), “Development of the insurance market in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 2, Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7634> (Accessed 07 January 2026).
3. Sitnik, N. and Tishkovets, M. (2022), “Financial and economic security of an insurance company and its provision”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 38, Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1262> (Accessed 07 January 2026).
4. Sitnik, N. and Mihaylyuk, M. (2023), “Threats and risks to the financial security of the insurance market of Ukraine in wartime”, *Molodiy vcheniy*, vol. 5 (117). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-33>.
5. Sitnik, N. S. and Kravtsova, O. V. (2019), “Assessment of the financial security of the insurance market in modern conditions”, *Biznes Inform*, vol. 10, pp. 219-225, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_10_32 (Accessed 07 January 2026).
6. Fedorovych, I. (2023), “Main trends and development directions of the insurance market of Ukraine”, *Investyciji: praktyka ta dosvid*, Vol. 3, pp. 45–49.

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine “On the Non-State Pension Provision”, Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1057-15> (Accessed 07 January 2026).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine “On Insurance”, Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (Accessed 07 January 2026).

9. National Bank of Ukraine (2026), “Insurance company performance indicators”, Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervisionstatist>. (Accessed 07 January 2026).

10. The State Statistics Service of Ukraine (2026), “Statistical information of the State Statistics Service of Ukraine”, Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 05 January 2026).

11. Supervision of the non-banking financial services market. Nacionaljnyj bank Ukrajiny. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks> (Accessed 05 January 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 15.02.26

Прорецензовано / Revised: 18.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26